

עטרת שלום

עלון שבועי שיעורי מוסדות קאמרגא בארה"ק – בנושאים כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
רח' ארזי הבירה 48 ירושלים

פרשת שופטים

בס"ד, עי"ק פרשת שופטים
א' אלול תשפ"ג – שנה י"א גליון תקכ"ג

זמני הדלקת הנרות ומוצי"ש

הרה"ג מוצ"ש	ר"ת	ירושלים	בני ברק	ניו יורק	מונטריאל
7:53	8:32	6:40	6:55	7:26	8:42
8:54	9:01	8:49	7:32		

נא לשמור על קדושת הגליון

עטרת ראשנו

דברי תורה מכ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

וְדַבְּרוּ הַשְּׂטָרִים אֶל הַעַם לֵאמֹר מִי הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה בַּיִת חֹדֶשׁ וְלֹא חָנְכוּ יָלְדָּה וַיָּשֵׁב לְבֵיתוֹ מִן יָמֹת בְּמִלְחָמָה וְאִישׁ אֲחֵר יִחַנְכֶנּוּ וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר נָטַע כֶּרֶם וּגְוִי. וּמִי הָאִישׁ אֲשֶׁר אָשָׂה וְלֹא לָקַחָהּ וּגְוִי. וַיִּסְפּוּ הַשְּׂטָרִים לְדַבֵּר אֶל הַעַם וַאֲמָרוּ מִי הָאִישׁ הַזֶּה וְרַף הַלֶּבֶב יָלְדָּה וַיָּשֵׁב לְבֵיתוֹ וּגְוִי. (כ ה-ח)

ושכינתיה, ולכן כל עבודת האדם הוא שיהיה היחוד הגמור והשלם, אבל כל זמן שהמלכות אינה ביחוד בשלום ובשלווה עם דודה שהוא קוב"ה, ולכן המלכות של מטה ג"כ אינה בשלימות, ולזה באים מלחמות בעולם כדוגמא דלעילא שאינה ביחוד בשלום ובשלווה, ולכן ע"י שיתכונן האדם למה בא המלחמה משום שאין היחוד למעלה בשלימות, או יבוא עליו יראה ורעד מכל זה, ועי"ז נעשה היחוד של יראה שהוא בחינת מלכות עם נורא שהוא בחינת קוב"ה, ואז נעשה שלום ושלווה בעולם.

לפי כל זה יש לומר, שמה שמפרט התורה את הד' דברים האלו, כי הם מרמזים על ד' אותיות של שם הוי"ה, כי בנה בית הוא בחינת ה' אחרונה משם הוי"ה, ונטע כרם שהוא צומח הוא בחינת ו' משם הוי"ה, כידוע מסוד דצח"ם שהוא כנגד ד' אותיות משם הוי"ה, וארש אשה הוא בחינת ה' ראשונה משם הוי"ה, והירא ורך לכב הוא בחינת י' משם הוי"ה, כי הפוגם ביראה פוגם בחכמה כמ"ש 'ראשית חכמה יראת הוי"ה' (תהלים קיא י).

וזוהו כוונת התורה, שאם אחד פגם באחד מד' אותיות של שם הוי"ה, אז אינו יכול לצאת למלחמה ולנצחה, כי ע"י שאין שם הוי"ה בשלימות אז אין היחוד בשלימות, ואזי גורם כל המלחמות בעולם ואינו יכול לנצחה כמבואר לעיל.

ואם כן עכשיו שאנו נמצאים בימי חודש אלול שהם ימי הרחמים והסליחות, צריך כל אחד ואחד לתקן ממה שפגם בשם הוי"ה, עד שיאירו כל ד' אותיות השם ולקיים 'שויתי הוי"ה לנגדי תמיד' (תהלים מז ח), ועי"ז יוכל לנצח את מלחמת היצר, ולהפכו למלאך טוב, וע"י שיעשו כולם תשובה בשלימות מתוך אהבה יהיה התיקון השלם והגאולה השלימה בב"א.

רעוא דרעוין תשע"ה לפ"ק

ומיתות בניס ויסורין, ואחר ההעדר אין יראה. והנה יראה זאת הוא יראה חצונית שהוא בכל הנבראים, האריה ירא מן מפגיע, וכלב מן האריה, ועכבר מן חתול, וכיוצא בזה באדם ירא מן פגעי הזמן. ולמעלה מזה יש יראה פנימיות יראת הבורא יתברך, וכל יראה חיצונית הבאה אל האדם, הוא כדי לעורר אותו אל היראה הפנימיות, למנדע דאיהו רב ושלטי, עקרא ושרשא דכל עלמין עיי"ש.

ולכן על זה לבד מה שלא השלים בשלימות מצות בוראו יכול להרע מולו, כי שורה עליו מדת הדין, כי עיקר קיום המצוה הוא כשיגמור כל המצוה כראוי, כמו שאמרו חז"ל (תנחומא עקב ו) המתחיל במצוה אומרים לו גמור, כי הרי מכל מצוה נברא ממנה מלאך אחד, כמו שאמרו רז"ל (אבות פ"ד מי"א) כל העושה מצוה אחת קונה לו פרקליט אחד, ולכן ע"י שלא השלים מצוותו אז גם המלאך אינו שלם, והוא מקטרע עליו כדי שישלים אותו. וגם משום שזה ידוע מה שאיתא בתיקוני"ז (דף עג.) שמצוה הוא שם הוי"ה ממש, כי י"ה הוא בא"ת ב"ש הוא מ"צ, ואותיות ו"ה של השם הוא כפשוטו. ואם כן מי שלא השלים מצוותו הוא מפריד את אותיות שם הוי"ה, ועי"ז שורה עליו מדת הדין ח"ו.

זהנה מבואר ממרן האלקי רבי ישראל בעש"ט הקדוש זיע"א (בעש"ט עה"ת בלק אות ג), שכל המלחמות שבעולם, וכל המחשבות זרות שבאדם, נמשך מחמת שהמלכות אינה ביחוד עם דודה, וכאשר יתן האדם דעת לזה, אז יראה ורעד יבא בו, ונעשה יחוד יראה עם נורא, ויתפרדו כל פועלי און וכו' ודפח"ה. היינו כי זה ידוע שכל עבודת האדם בעולמו בקיום תורה ומצוות ומעשים טובים הוא כדי שיהיה יחוד קוב"ה ושכינתיה, כמו שאומרים לפני כל מצוה ומצוה לשם יחוד קוב"ה ושכינתיה, כי ע"י המא אדה"ר נעשה הפירוד והפגם ביחוד קוב"ה

צריך להבין למה בדוקא מונה התורה את ארבעה דברים האלו שאינם יכולים לצאת למלחמה, והם מי שבנה בית חדש ולא חנכו, ואשר נטע כרם ולא חללו, ואשר ארש אשה ולא לקחה, והירא והרך לכב, ומה מרמז לנו התורה בזה לעבודת השי"ת.

ודשי"י מביא בשם חז"ל (ילקו"ש דברים רמו תקכג), רבי יוסי הגלילי אומר, הירא מעבירות שבידו, ולכך תלתה לו תורה לחזור על בית וכרם ואשה, לכסות על החוזרים בשביל עבירות שבידם שלא יבינו שהם בעלי עבירה, והרואהו חוזר אומר, שמא בנה בית, או נטע כרם, או ארש אשה. והאבן עזרא מפרש עפ"י פשוטו, וז"ל: והטעם, כי לבו וכל תאוותו להנוך ביתו, והנה לבו לביתו לא למלחמה, על כן ינום, ויניס אחרים עיי"ש.

אבל ביונתן בן עוזיאל מפרש, למה מי שבנה בית חדש ולא חנכו ילך וישב לביתו, וז"ל: מאן גברא די בנא ביתא חדתא ולא קבע ביה מזוונתא לשכללותה, יהך ויתוב לביתיה, דלמא יגרום ליה חובא ויתקטיל בקרבא.

לפי זה יש לומר המעם מה שכל הארבע דברים האלו אינם ראויים לצאת למלחמה הוא משום שלא גמרו את המצוה שהתחילו לעשות בשלימות, כמו מי שבנה בית אבל עוד לא קבע בו מזוזה שהוא כבר מחויב בה, וכן השאר, וכמו שאמרו חז"ל (סוטה מד:) שהשח בין תפילה לתפילה עבירה היא בידו וחוזר עליה מעורכי המלחמה, כי לא השלים את מצוותו כדבעי. וכן הירא ורך לכב הוא משום שהוא עוד אינו שלם במצות אמונה באל עולם, כי כל יראה חיצונית הבאה אל האדם הוא בא כדי לעורר אותו אל היראה הפנימיות, כמו שמביא אא"ז הגה"ק והנורא רבי יצחק יהודה יחיאל מקאמרגא בספה"ק היכל הברכה (בראשית דף קצד:) בשם מרן הבעש"ט הקדוש זיע"א, וז"ל: ובירא מורי, כי ענין היראה הוא ירא מן העדר כבוד ועושר

עטרת פז

אמרות טהרות מרבותינו ז"ע

כי תצא למלחמה על איבך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם וגו' (כ א).

משורשי המצוה עיין בספר צפנת פנח [פנח] דף ל"ה משם מורי אור ישראל וקדושו [הבעש"ט הקדוש]. כי ענין היראה, יראה מן ההערך עושר וחיים, והנה יראה זאת יראה חיצונית שהוא בכל הנבראים, עכבר ירא מחתול. ולמעלה מזה יראה הפנימיות, יראת הבורא ב"ה, אמנם גם יראה חיצונית הוא כדי לעורר לאדם אל היראה הפנימיות, והוא חסד השם פשוטה לקבל, ושואל ומבקש מהאדם שיתעורר מזה אל יראה פנימיות, וההערך ביראה הפנימיות כאשר מדבק עצמו אל חי החיים ושם הוא העדר המציאות, ואז ניפטר מיראה חיצונית, כי ניפשוט מן המציאות. והוא לא תירא מהם שלא תישאור ביראה חיצונית מהם אל תירא דייקא, אבל תדע שהיראה הזאת בא לעורר אותך אל יראה הפנימיות, 'יראת הוי"ה ראשית דעת' (משל א י).

'אוצר החיים' מרבנו יצחק אייזיק מקאמרנא

לא תחיה כל נשמה (כ טו).

משורשי המצוה, ז"ן אומת הם ז"ן מדות רעות ותאות, שכנגד שבע מדות הקדושה חסד גבורה תפארת נצח והוד יסוד ומלכות, ונודע כל זה לכל משכיל שעיקר הוא לעקור המדות רעות מן הלב, והוא הריגות שבע אומת ממילא, והוא שמצינו שהתורה אמרה לא תחיה כל נשמה, ואח"כ אמר 'מעט מעט אגרשנו' (שמות כג ז) אלה הגוים אשר הניח הוי"ה לנסות בהם וכיוצא, כי באמת עיקר מצוה לזכך הוין מדות להעלותם אל הקדושה, ואם היה נודככים היה עמים כמשרפות סיד, והיה נופלים ברגע אחד, אבל כיון שעדיין לא ניטהרנו ביוכך המדות, נשארו הרבה עד 'בלע המות לנצח' (ישעיה כה ה) שיתבטלו הקליפות, וכשנודמן לצדיק להרוג אותם מקיים מצוה, וידע שנודכך אצלו איזה מדה.

'אוצר החיים' דף נד: מרבנו יצחק אייזיק מקאמרנא

עטרת חכמים

עיונים וביאורים מרבותינו ז"ע

כי תצא למלחמה על איבך וראית סוס ורכב עם רב ממך לא תירא מהם כי הוי"ה אלהיך עמך המעלה מארץ מצרים (כ א).

איבך חסר יו"ד תניין, דין, וחד 'אשר יציק לך איבך' (כח נג), והענין איבך בחד יו"ד לישנא דיחודי, והוא האויב הצר היצר הרע, שצריך לעשות עמו מלחמה במחשבה ובדבור ובמעשה, ולסבול כמה רעות ולקבל באהבה, וראית סוס ורכב דבר ונוקבא דננה, עם רב והוא כמו שביאר מרן הקדוש הריב"ש טוב 'על מה שוא בראת' (תהלים פט מה), שזוהו מענת היצר כשיורר נשמה קדושה לעולם, טוען שזה באור תורתו ויחודים הקדושים ובתפלתו הזכה ובמתקן שפתיו יחזור את כל העולם בתשובה, וידבק אותם לדרך הטוב לאור באור החיים, ומי פתי ישמע לו. והיתה התשובה 'כל בני אדם', שהכל יהיה בדוגמא בבני אדם, כי 'זה לעומת זה עשה אלהים' (קהלת ז יד), כמו שזה יהיה אור תורה ויחודים ושללבת אש להלהיב לבבות בני אדם וצדיק, כן יהיה איש נגדו וריבו, ואז יעמוד הבחירה חפשוית לרבק או ביה או ביה, או באור האמיתי או בנר ידעך (משל יג ט), ולא עוד אלא שצדיקיא אתרפיא קמיהו והם מתגברין.

וכל זה ידוע ומפורסם מה שהיה למרן הקדוש רבינו דוב מפערשש ולכל תלמידיו, ולהקדוש מו"ה לוי יצחק מבארידיששוב, וכן מבואר ברעיא מהימנא, שדבר ונוקבא דננה ס"מ אתגשימו בבת אחת שיעשו עצמם אלהות, והוא סוס ורכב המתגשמן ומעוררין לבנם שידבקו עצמם לפסל מיכה, שגם זה היה ע"ז דקה בלב, עד שמושה רבינו לא היה יכול לבערו, ועבר בים צרה עד גלות ישראל אף בימי דוד לא נתבטל, והוא עד היום לא נתבטל פסל זה מלב המנשא שיאו עד לשמים, ומקמרג ומעורר על הצדיקים שלכך נברא, והם דבקין ברב וראש הזה כל סוס ורכב, אעפ"כ הוא ממך שיש בו ניצוץ מנשמתך שנפל בעמקי הקליפות, ועוד ממך שעל ידי לב נשבר וענוה שלך לא תירא מהם אמר מהם, כי מרוב התנשאות שלו אין כבודו לדבר כך כלל ולצער אותך, אלא עם שלו הנאספים ומתדבקין אליו, ולזה לא תירא מהם, וסבול הכל ושתוק, כי ה' אלהים עמך המעלה בכל עת ורגע מארץ מצרים, הוא יעלה אותך ממצר זה שכנגדך.

'היכל הברכה' דף קבא. מרבנו יצחק אייזיק מקאמרנא

עטרת רז

רזי תורה מרבותינו ז"ע

צדק צדק תרדף למען תחיה וירשת את הארץ אשר הוי"ה אלהיך נתן לך (טו יח-כ)

שנפרדו י"ו בחינת דכורא מעל ה"ה נוקבא. לזה אמר כאן צדק צדק תרדוף ר"ל שתדורף על ידי עבודתך הכשרה ועל ידי מעשים טובים צדקה וגמילות חסדים, שיתייחד צדק צדק ב' הוי"ן. למען תחיה שהוא חכמה, ה' הנקרא חיה כנודע, מה' חלקים נפש רוח נשמה חיה יחידה, וחיה הוא אבא חכמה, ה' של שם הקדוש, ועל מדת החכמה נאמר 'אתה מחיה את כלם' (נחמיה טו ז) כנודע, ובסוד 'והחכמה תחיה בעליה' (קהלת ז ח), לזה אמר כאן למען תחיה עבור שתחבר תחיה עם צדק אחד שהוא בינה. וכן יירשת עבור זה את הארץ לגבי ה' שהוא ת"ת ז"א קדישין, שהוא אשר ה' אלהיך שהוא ז"א קדישין כנודע, נתן לך כח זה, היינו דייקא כח זה נתן לישראל לגרום יחודים קדושים, ונותנים כח זה דייקא לישראל הקדושים הדורים למטה בעולם העשיה הזה כנודע. לזה אמר לשון רדיפות כי זהו עיקר דת יהודית בכל עבודתם להקב"ה. והוא ג"כ סוד 'ונדעה נרדפה לדעת את ה' (הושע יג א) והבן. 'כן בית' ח"ב דף י"ט מרבנו אליעזר צבי מקאמרנא

לחבר י"ה עם ו"ה. ע"ש. וכן איתא בלקוטי תורה (ישעיה) 'והיה מעשה הצדקה שלום' כי בגלות בעו"ה נפרדו איש מעל אחיו, ו"ה מן י"ה. והעושה צדקה מקשר הקב"ה ומעלה ל"ה, והוא שאמר ישעיה 'והי"ה' אותיות השם הקדוש יקשרו ד' אותיות, וזה גורם 'מעשה הצדקה', גם זה גורם יחוד יסוד ומלכות הנקרא 'שלום' ע"ש. עוד איתא בע"ח (שער מ"ז ומ"ד פ"ג) שהצדקה שנותן צדיק לצדק, הם החסדים הנקראים 'שלום', ואז מצדק נעשה צדקה והוא כוונת מצות צדקה ע"ש. עוד איתא בתקונא זהר (תיקון י"ח דף ל"ז ע"א) 'נדיבי עמים' וכו' ידין פתיחן בותרנותא לגבי עינין, דאינון צדיק וצדק, דגמלין עמהון בגלותא גמילות חסדים ע"כ. נמצא שמלת צדק מורה על אות ה', וב"פ צדק הם ב' הוי"ן, כי הם תרין נוקבין ב' הוי"ן לגבי י"ו שהם דכורא כנ"ל. ועיין בלקוטי תורה (תהלים ע"פ תפלה לעני כי יעמוף ונ"י) ע"ש ותבין זאת היטב. והנה לעיל כתבתי שעל ידי הגלות וחטאים נפרדו איש מעל אחיו, ואין בהם שום יחוד, היינו

כלומר צדק צדק הם ב' הוי"ן, ה' ראשונה בינה. וה' אחרונה מלכות. כדאיתא בלקוטי תורה (פ ראה בעמקי המצות) סוד הצדקה, הנה אות צ' כזה צ', ה' שלה פניה הפוכה מאות נ' כפופה, כנודע, וזה מורה לבחינת אב"א. גם ה' של צדקה מורה דלה ועניות. גם הק' של צדקה, אעפ"י שיש בה איזה יחוד מכל מקום רגלה הארוך שלה מגעת עד החיצונים. וכל אלו הם אותיות צדק. לזה צריך ליתן צדקה, שעבור זה תמלא אות ה' דקדושה כי הוא זיווג אמיתי, בסוד ה"ה, ה' ראשונה וה' אחרונה. ע"ש. ר"ל שעל ידי הצדקה נתייחד כל ד' אותיות הוי"ה ב"ה, והוא כי אותיות י"ו של השם הם בחינת דכורא, וה"ה של השם הם בחינת נוקבא. לזה כתב אאמ"ד ולה"ה בספרו היכל הברכה למען תחיה עולה תרי"ג ע"כ. כי הוא מתקן כזה אפילו שם"ה לא תעשה והבן. עוד איתא בלקוטי תורה (פ ראה) ענין הצדקה והתפלה, לפי שעל ידי חטאים הופרד י"ה מו"ה, לזה צריך שיעשה צדקה או להתפלל ליחדא שמא דקב"ה ושכינתיה, בדחילו ורחימו בשם כל ישראל

שולחן הטהור

לקט הלכות מספר 'שולחן הטהור' וזר זהב' לרבינו יצחק אייזיק מקאמרנא זי"ע

דין אחד שיש לו עסק עם הגוי מה דינו בשבת. הקדמה לסימן רמג רמד.

בענין שכירות לגוי יש שלשה ענינים^א.

אף על פי כן אם נתפרסם^ב שכך עושה התירו מן

הטעם הזה בלבד^ג, דנכרי אדעתיה דנפשיה עביד.

והענין השלישי, ששוכר לנכרי בעד מעות שיעשה לו

מלאכת שדהו, ובשדה מותר לגמרי דהא

אדעתיה דנפשיה עביד, וגם אין לישראל שום הנאה

מזה ואם לא יעשה בשבת יעשה בחול^ד, ובלבד שלא

יש בו משום מראית עין^ה. וכן בבנין בית אסור משום

מראית עין^ו. ואדם חשוב אסור לו כל אלה אפילו

במקום דליכא מראית עין כגון חוץ לתחום^ז. ואם

בכל המדינה מנהג קבוע לעשות בשדה ולבנות בתים

הכל בקבלנות, ואין אחד שישכור פועלים^ח, היה אפשר

להתיר. אבל נראה מדברי הפוסקים^ט שאסור בכל

אופן, דלא ידעי אינשי לחלק^י. בין קבלנות ובין

שכירות פועלים, ויש חילול השם בדבר^{יא}. אבל דבר

הנעשה בצניעה^{יב}, בביתו של נכרי, אריגה וכביסה

ותפירה וכיוצא, מותר בקבלנות^{יג}.

אחד, שמשכיר לגוי שדהו מרחצו או רחיים שלו בעד

מאה ריינש לשנה, בין יעסוק בהם הנכרי או לא

יעסוק בהם, זהו המובחר שבכולם להיתר. אחד

אדעתא דנפשיה עביד, והשני דלא מטיא לישראל שום

הנאה, וצד זה מותר בכולם^כ. וברחיים יפרסם הדבר^{כא},

כי במרחץ ממילא מפורסם במדינות אלו^{כב}.

ענין השני, ישראל ששוכר נכרי לשנה שיעשה לו

מלאכתו כל השנה לשדהו ולמרחצו ולרחיים

וכיוצא, וכל מלאכתו מוטלת על הנכרי, ואינו שכיר

יום, אלא כל המלאכה מוטלת על הנכרי והנכרי נוטל

חלק לשליש וכיוצא, וזה נקרא קבלנות^{כג}. בשדה מותר

לגמרי כי נכרי אדעתא דנפשיה עביד, ואין לישראל

היזק, כי אם לא יעשה בשבת יעשה כל זה בחול. אבל

במרחץ ורחיים יש לישראל רווח במה שעושה בשבת.

~~~~ מסגרת השולחן ~~~~

שחלקו של הישראל מושבת, כל שכן קבלנות שאין שבה לישראל במה שממהר לבנות לו בשבת. ובשריע (סימן רמד ס"א) כתב פוסק אדם עם הגוי על המלאכה וקוצץ דמים והגוי עושה לעצמו. וביאר המג"א (סק"א) כיון דאין קפידיא לישראל בזה דאם לא יעשהו היום יעשהו למחר.

ט. בדין מראית העין בקבלנות בשריע (סימן רמד ס"א) כתב אבל אם היתה ידועה ומפורסמת אסור, שהרואה את הגוי עוסק אינו יודע שקצץ, ואומר שפלוני שכר הגוי לעשות לו מלאכה בשבת.

י. כ"ה בשריע (סימן רמד ס"א) מהרמב"ם (שבת פ"ו ה"ב"ד) שהשווה דין מלאכת שדה לבנין בית כדכתב וז"ל: לפיכך הפוסק עם הגוי לבנות לו חצרו או כתלו או לקצור לו שדהו.

יא. מקור דין זה הוא מהגמרא (מועד קטן יב.) דאמרין התם דמקבלי קיבולת חוץ לתחום מותר, ובאדם חשוב אסור. ועיין בט"ז (סימן רמד סק"ד) ובפמ"ג (משב"ז שם סק"ד).

יב. דהיינו שוכר פועל ליום, ולא שייך לומר דנכרי אדעתא דנפשיה קעביד.

יג. כמבואר במג"א (סימן רמד סק"ח). ובט"ז (שם סק"ב).

יד. טעם זה הוא מהר"ן (ע"ז נו: ד"ה ולענין קבלנות וכו', וז"ל: אבל יש מי שאומר דקיבולת כהאי גוונא אסור, דלא דמי לאריס דמותר, דכיון דאריס חולק בפירות לא אמרי אינשי דשכיר יום הוא, אבל כי האי גוונא שהבעלים נוטלים כל הפירות מיחזי להו לאינשי כשכיר יום, והט"ז (סק"ב) הביאו כמבואר בפמ"ג (משב"ז סק"ב) וזהו שכתב רבינו דלא ידע אינשי לחלק בין הקבלנות ובין שכירות פועלים כיון דנוטל כל הרווחים מיחזי להו כשכיר יום.

טו. טעם זה מובא במג"א (סק"א) וז"ל: ומכל מקום ראיתי שהגדולים לא רצו להתירו, כי בזמן הזה אין העכ"ם מניחין לשום אדם לעשות מלאכת פרהסיא ביום חגם, ואם נניח אנתנו לעשות, איכא חילול השם.

טז. כמבואר בשריע (סימן רמד ס"א) פוסק אדם עם הגוי על המלאכה וכו', במה דברים אמורים בצניעה שאין הכל מכירים שזו המלאכה הנעשית בשבת של ישראל היא.

יז. כמבואר בשריע (סימן רמד ס"ב וסימן רנב ס"ב) ושיעשה הגוי המלאכה בביתו.

א. הסבר שלשה הענינים של שכירות אריסות קבלנות. א. שכירות היינו ששוכר גוי לדבר קצוב לשנה ואין הישראל מקבל שכר מהרווחים.

והדין הוא, שמדינא מותר, אלא מפני שנקרא על שם ישראל יש לאסור משום מראית העין. ב. אריסות היינו שהגוי והישראל מתחלקים בהרווחים. והדין הוא, מדינא מותר בשדה, כיון שהגוי עובד בשבת על דעתיה דנפשיה. ובמרחץ ורחיים היה ראוי לאסור כיון שהישראל מקבל

הרווחים מעבודת הגוי בשבת, אעפ"כ מותר כיון שהגוי נוטל חלקו מהרווחים הוה אדעתיה דנפשיה עושה [ועיין במשנ"ב (בהקדמתו לסימן רמג) שאסור משום מראית העין כדן שכירות]. ג. קבלנות היינו ששוכר גוי לעבוד אצלו עבודה מסויימת, וכל הרווחים הוא לישראל. והדין הוא, בשדה כגון לקצור וכדומה מדינא מותר, כיון שהגוי אדעתיה דנפשיה עושה. ובמרחץ ורחיים אסור מדינא, כיון שהישראל נהנה במה שעושה

הגוי בשבת. ומעתה מבאר רבינו דיני השלשה הענינים לפי סדרם, האחד הוא שכירות, והשני הוא אריסות, והשלישי הוא קבלנות.

ב. דהיינו בשדה ומרחץ ורחיים.

ג. סברת רבינו דאם הוא לא מפורסם יש איסור משום מראית עין, הדכל יודעים שהוא של ישראל. אמנם מדברי השריע (ס"א) מבואר דאין מראית העין בריחיים כיון שהדרך ליתנו באריסות, ועיין בר"ן (שבת מו: ד"ה ולענין פורני) דבריחיים כתב ונראה שבכיוצא בזה הכל כמנהג המדינה. ולכן הצריך רבינו שיפרסם הדבר. והביאו במשנ"ב (סק"ח ע"ש).

ד. מדברי השריע (ס"א) מבואר שיש איסור מראית העין במרחץ כיון שסתם מרחץ לאו לאריסותא עביד, ומדברי הר"ן הנ"ל שהכל תלוי כמנהג המדינא, לכן לא הצריך רבינו שיפרסם כיון שממילא מפורסם במדינות אלו.

ה. וזה נקרא קבלנות באריסות, כיון שקיבל עליו כל מלאכת השדה לשנה, ונוטל שכרו וחלקו מהרווחים למחצה ולשליש ולרביעי, וכדביאר רבינו זה לקמן (סק"א כלל א') ע"ש.

ו. כמבואר בענין הראשון דאם לא נתפרסם יש איסור משום מראית העין.

ז. כלומר אפילו שהישראל מרוויח ונהנה ממלאכת שבת לא חיישינו, כיון שהגוי נוטל חלקו באריסות אמרינן אדעתיה דנפשיה עושה, ואין חשש במה שהישראל נהנה. כדביאר רבינו לקמן (ס"א כלל א') ע"ש.

ח. דין קבלנות מקורו מהתוספות (ע"ז כא: ד"ה אריסא) והרא"ש (שם פ"א סימן כג) שלמדו התיר דקבלנות מדין אריסות דמותר אפילו

עטרת החסידות

מספרי רבותינו הקדושים ז"ע

שום תשים עליך מלך אשר יבחר הוי"ה אלהיך בו (דברים יז טו)

עונש אלופו של עולם מסתתר שם כטעם (שמות טו) אמר אויב שאמר מרן (תולדות יעקב יוסף בראשית אות א') חמשה אלפין, שאלופו של עולם מסתתר שם, אבל הם בעצמם הם אפס ותהו הבל וריק, ולכן שייך לומר מלך אלהים על גוים, לרדאה להון, כי לא יעשה שום רע דבר קטן וגדול, אלא במה שניתן להם כח, והרי מלך עליהם ומושל עליהם בהסתרה שהוא מסתתר שם, בסוד מלכותו בכל משלה (תהלים קג),

זהר חי' ח"ג דף קכה.

ענין משיחת המלך

סוד משיחת כהנים ומלכים, להמשיך עליהם מוחין ודביקות ואור אלהי, ועל ידיהם נמשך לכל מחשבות ישראל, שיהיה בכחם לברר חלקי נפשם ורוחם ונשמתם בדביקה וחפיצה.

וקבלנו ממרן אלקי הבעש"ט (דגל מחנה אפרים פרשת צו ד"ה ועפ"י) ז"ע בגלות המר הזה, שהקשה על הכתוב 'איך אלך ושמע שאולי למה היה שמואל מתיירא דוקא מהליכה, ועוד הקב"ה צוה לו והוא מתיירא, ואף שמתרצין (פסחים ח: ב) במקום דשכיח היוזא שאני, אעפ"י טעמא בעינא למידע איזה היוזא שכיח.

ותירץ הקדוש, שהמלך הוא שורש מחשבות כל ישראל, והמלך החסיד כשאל הדבוק בקונו בכל עת, הכרח לו שידע מחשבות כל ישראל, כי הוא כולל כולם, ולכן היה מתיירא שמואל על הליכה, שעדיין לא נמשח דוד למלך ובהכרח ישמע שאולי, כי כל המחשבות גלויות לו, אבל על החזרה לא היה מתיירא, שכבר נמשח דוד למלך, ובשמן המשחה יתמשך לו כל המחשבות לדוד המלך, ולכן אמר לו מלך עליון 'עגלת בקר תקחי' (ש"א טז ב) וכל מחשבה של הליכה יהיה לזבוח לך, עד כאן דבריו המתוקים מצוף.

וכל זה הן הן הדברים שברנו, שסוד המשיחה בשמן הקדוש נותן כח לכל ישראל למחשבות שלהם שיבררו חלקי נפשם ורוחם ונשמתם, אבל בהכרח 'דבר אחד לדור' (סנהדרין ח: ב) שעל ידו יורד השפע מן השמים, ולכן אין מושחין אלא מלך אחד וכהן אחד לצורך בירורי מ"נומ"ד.

אוצר החיים' שמות דף ער.

והוא בסוד 'לב מלכים ביד ד', 'מלגי מים לב מלך ביד ד' (משלי כא א). בשר ודם עולה למלוכה, לבו נתון בידו של הקב"ה, אם זכה העולם, הקב"ה מטה לבו לגזירות טובות, נתחייב, מטה לגזירות רעות, וכל גזירה שיצאה מפיו, אינה יוצאה לכתחילה אלא מלפני הקב"ה, לכן נאמר (משלי כא א) [על] 'אל כל אשר יחפוץ יטנו', וכיון שהמלך הוא הלב והחיות, מלך גדול על כל אברים, מוזהרין אנו שלא לקללו חלילה.

אוצר החיים' שמות דף קעו:

הקב"ה נקרא מלך ישראל ולא מלך הגוים כי ישראל מקבלים חיותם מהקב"ה בלי שר

מקשה (זוה"ק שמות צה:), וכי קב"ה מלך הגוים, כי מלך לא נקרא אלא בעת שכלם בהסכמה מקבלין המלכות, ונכנעים לפניו לשמוע ולקבל ולעשות כל רצונו והוא מושל על כלם, ומלך ישראל הוא ודאי, אע"פ שיש איזה מורדים ופושעים, עכ"פ כללות ישראל כילו טוב וכלו מחמדים, ושם אין פגם נוגע מחצוב שורש נשמות ישראל העולין עד רום ראש עולם אצילות, והקב"ה מלך ישראל ודאי. אבל הגוים עובדי אלילים פסל דבקים באלהים אחרים ועוברין רצונו, עד שיבוא הזמן והאלילים כליל יחלוף (ישעיה ב' ח), היאך הוא מלך הגוים. ועוד מתנאי המלוכה שהמלך הוא לב, וכמו שכל האברים חיים מן הלב שהוא מלך עליהם, כך כל שפע וחיות ואור יורד לעם על ידי מלך שלהם, והרי הגוים כל חיותם ושפעם מקבלין משר שלהם, משא"כ ישראל מקבלין כל רגע חיות אור אין סוף, וכל שפע שלהם וחיותן מן קב"ה, כי אין להם שר כלל, אלא ה' אלהים הוא מלכם וחיות שלהם.

אבל שייך לומר מלך אלהים על גוים, כי בעוד שיש להם חיות מן הקדושה, הוא מושל עליהם וכופה את הרע, כי הכל ברשותו, כי אין שום הארה מועטת או פעולה קטנה או גדולה שלא תהיה מן הארות א"ס המתפשטת מלמעלה עד סוף כל המדרגות, ואין שום תנועה קטנה או גדולה שלא יהיה שם אלופו של עולם, אור א"ס לכל נמצא, כי צפור מבלעדי שמיא לא איצתוד (ירושלמי שביעית פ"ט ה"א), וכל הנמצאים חיותן אינו אלא מאתו יתעלה וכו', והכל במדה משוער מאתו בחכמתו, ואל הרע והקליפות כמה יהיה קושיתם ורעתם, וכמה יהיה פעולת רעתם בזה העולם וכו', כי בכל

המלך משפיע אור לכל ישראל

ואמרת' אתה לשאל לך מלך, ותאמר 'אשימה עלי מלך' (דברים יז יד), ובאמת זה חטא גדול, כי היה להם להמתין עד שיבחר ה' את המלך ברצונו ויתן לכם, אזי תקבלו אותו עליכם, אבל בלא צוה מלמעלה שיבא הציוי מאת הש"י שרצונו להמליך עליכם מלך לא היה לכם לשאל מלך, כי באמת לענין איזה תועלת ה' אלהיכם מלכיכם המשגיח ומשזב ומציל.

וזה שאמר ומרמו בעצה ישרה 'ואמרת אשימה עלי מלך'. תדע שאם תשאל לך מלך תמשיך לך מלך באמירה שיהיה 'ככל הגוים אשר סביבתי', היינו מעולם התהו שמלכו לפי שעה, כן יהיה אותו המלך לפי שעה, ככל הגוים שנשברו מלכותם כן לא יתארך מלכותו ויתבטל תיכוף, אבל 'שום' מלא ואו משיח דוד, 'אשר יבחר ה' אלהיך בו' מרצונו שיהיה עליכם מלך, ובתנאים אלו אזי בודאי 'יארך ימים על ממלכתו הוא ובניו בקרב ישראל'. ולזה נאמר (ש"א ח ה) שימה לנו מלך נכשלו בפיחם ואמרו ככל הגוים, וגם לנו ולא עלינו, כי באמת המלך הקדוש משפיע אור לכל ישראל והוא עמד עליהם, ולזה (שם יב יז) ודעו וראו כי רעתכם רבה בעיני ה' לשאל לכם מלך, ועיקר הרעה על ששאלו מלך והיה שלא בזמנו, כי באמת אלו לא עשו זאת כבר היה פנאי שיהיה ויעלה דוד למדרגות בנו משיח, וגם הם התודו (שם) כי יספנו על כל חטאתנו רעה לשאל לנו מלך, עיקר החטא היה השאלה ששאלו מלך היפך ציוי הבו"ב בתורה, והבן היטב.

היכל הברכה' דברים דף קט.

המלך הוא לבן של כל ישראל

קבלנו ממרן אלקי הבעש"ט (דגל מחנה אפרים פרשת צו ד"ה ועפ"י). שהמלך הוא לב של כל ישראל, ויכול לידע המחשבות של כל אחד, ובה תירץ מה שאמר שמואל הנביא (ש"א טז ב) 'איך אלך ושמע שאולי והרגני', והקושיא מבואר 'איך אחזור' מיבעי ליה למימר, כי בהליכה אין קפידא. ותירץ הוא ז"ע, שעיקר יראת שמואל על הליכה, שעדיין שאול מלך ויתודע לו המחשבה של שמואל, ואמר לו הקב"ה שהליכה יהיה במחשבה לזבוח לך, אבל בחזרה כבר מלך דוד במה שנמשח בשמן המשחה, ושר רוח אלקי משאל על דוד, ושפתים ישק.

עטרת תפארת

עוברות וסיפורים מרבותינו ז"ע

כי יפלא ממך דבר למשפט וגו' וקמת ועלי' אל המקום אשר יבחר הוי"ה אלהיך בו. (יז ח).

הגיגה אז השעה שתתלה. אבל, הואיל וכבר שאל כבוד תורתו, מוכרחי לענות לו בדרך משל: שפעם אחת אירע, שהלך אחד למרחקים, ונשתהה שם זמן רב. אחר כך חזר, וסיפר שראה שם במרחקים מין עוף משונה, ולא רצה שום אדם להאמין לו. לימים, הלך למרחקים אדם אחר ובא משם וקירב את הדבר אל השלך, ונמצאו בני אדם שהאמינו לו, אבל היו הרבה שעדיין לא האמינו. לאחר זמן אירע, שבא אותו עוף עצמו לתוך אותה המדינה, אז הבינו הכל מה שאמר הראשון.

כך הוא בנידון שלנו: הגמרא אומרת ששבעה רקיעים יש (חגיגה יב:), ובא רבי שמעון בן יוחאי ואמר שיש אלף ותתי' רקיעים (יו"ב קמו:), ולא רצה שום אדם להאמין. בא האר"י הקדוש וקירב הענין קצת אל השלך, והיו בני אדם שהאמינו, אבל היו גם אחרים שלא האמינו. לבסוף, בא הבעש"ט הקדוש ופשט את ידו והראה: הא לכם הרקיעים! אז הבינו הכל מה שאמר רבי יוחאי. כמעט שהספיק מהרצ"ה לסיים את פרשת שיחון, ודבריו התחילו למצוא מסילות בלבו של הגאון. ומיראתו פן ייתפס גם הוא לחסידות, הפסיק את השיחה באמצע, וקם ועזב את החדר ואמר: הבה אברח מפניו, כי עוד מעט ויהפכני לחסיד.

צבי לצדיק

רבינו הר"ק רבי יצחק אייזיק ספרינער אבי רבינו הגה"ק רבי אלכסנדר סענדר מקאמרנא ז"ע. היה בצעירותו סופר (בוכהאלטער) בבית אחד מבעה"ב של לעמבערג, ואז היה הגאון בעל הקצות החושן מלמד בבית בעה"ב הנ"ל, בעת ההוא נתוועד רבינו עם הקצוה"ח, והיו מרבים להשתעשע בתורה. מאז נמשכה הידידות ביניהם, ואחר שנים שנשתמנה הקצוה"ח לכהן ברבנות בעיר סטרי הסמוך לקאמרנא, המשיך רבינו לנסוע אליו, וכשהיה לו ענין קשה בנפ"ת, היה כורך את הגמרא או את הספר באמתחתו, וקם ועולה לעיר סטרי, להציע לפניו את ספקותיו ולפלפל עמו בהלכה. לא היה אמנם אלמן ישראל מרבינים גדולי תורה, גם במקומו, שאפשר היה לו לבקש תורה מפיהם, אבל היה רבינו גריל לאמור, שבהליכתו לסטרי אל הגאון ההוא, הוא מקיים את מצות התורה: 'כי יפלא ממך דבר וגו' וקמת ועלי' אל המקום אשר יבחר ה' אלהיך בו. ובאת אל הכהנים הלויים ואל השופט אשר יהיה בימים ההם והגידו לו את דבר המשפט'. כי היה הגאון ההוא כהנא רבה ד'ישראל, ורב רבן בדורו, וישפתי כהן' כמותו 'ישמרו דעת ותורה יבקשו מפניה' (מלאכי ב' ז).

פעם אחת שאל הקצוה"ח את רבינו אם יש לו בנים בני